

Časopisi FON-a isključeni iz Srpskog citatnog indeksa – Saopštenje CEON-a

Poznato je da se nakon izostanka sufinansiranja od strane aktuelnog sastava ministarstva nadležnog za nauku, Srpski citatni indeks (SCIIndeks) finansira sredstvima izdavača časopisa. Jedan od brojnih takvih izdavača bio je i Fakultet organizacionih nauka u Beogradu (FON) za svoja tri časopisa: *Info M*, *Management* i *YUJOR*.

Ovim obaveštavamo sve izdavače SCIIndeks časopisa, kao i akademsku javnost da smo te ugovore raskinuli i isključili sva tri pomenuta časopisa iz SCIIndeksa. U skladu s ugovorom, sredstva uplaćena od strane izdavača na ime pretplate za 2019. godinu vraćena su na račun FON-a.

Razlog za takvu našu odluku je kompromitovani status FON-a kao naučnog izdavača. Poznato je da u odlukama o podobnosti časopisa za indeksiranje u naučnim bazama, pa tako i u SCIIndeksu, učestvuje i kredibilitet izdavača. Povodom postupaka tog fakulteta u slučaju doktorske disertacije Siniše Malog, bili smo prisiljeni da taj kredibilitet preispitamo. Na osnovu punog uvida u sva relevantna dokumenta u tom predmetu došli smo do zaključka da je etički integritet FON-a temeljno narušen.

Naime, NNV FON-a je ovih dana prihvatilo mišljenje svoje stručne komisije da je taj rad legitiman, uprkos očiglednim dokazima da je reč o plagijatu. Prihvatanjem tog izveštaja ignorisane su mnoge relevantne norme i kriterijumi, pa čak i odredbe pravilnika FON-a o izradi završnog rada studenata redovnih studija, konkretno čl. 47 (Originalnost rada) i čl. 48 (Referenciranje), što se mora smatrati apsurdnim.

Pri donošenju ove odluke nismo se bavili proverom integriteta isključenih časopisa, niti smo za to imali dovoljne uslove, s obzirom na to da se ti časopisi, voljom izdavača, u SCIIndeksu predstavljaju samo osnovnim metapodacima, dakle ne u obimu koji bi nam omogućio proveru kvaliteta, uključujući originalnost radova. Za nas je indikativno da FON, jedan dobrostojeći izdavač, nije za svoje časopise pretplatio servis za detekciju plagijarizma (iThenticate), iako mu CEON za to obezbeđuje veliki popust.

Nekom se može učiniti da je naša odluka sporna, pošto se neposredna veza između neetičkog ponašanja NNV FON-a i nesavesnog uređivanja fakultetskih časopisa ne može dokazati. Mi za to ipak nalazimo puno opravdanje. Uredništava triju isključenih časopisa uglavnom čine nastavnici FON-a. Svi oni su prihvatili mišljenje Komisije, pošto je NNV usvojilo izveštaj bez ijednog glasa protiv. Dalje, u podacima za potrebe jednog našeg istraživanja (<https://bit.ly/2EjBkxv>) sada otkrivamo da su oni od 2010. do 2013. g. objavili čak 52 rada u lažnim (predatorskim) časopisima, ostvarivši pritom 70 autorstava. Samo u zloglasnim časopisima *Metalurgia Int.*, *TTEM* i *HealthMed* (naknadno isključenim iz WoS) broj takvih autorstava iznosi 62. Takva praksa se na FON-u kao celini očigledno smatra(la) dobrom praksom. U pomenutom periodu autori s afilijacijom FON-a objavili su u lažnim časopisima 91 rad i ostvarili 257 autorstava, a samo aktuelni dekan i dva prodekana 8 takvih radova. Takođe, među autorima plagiranih radova koje smo dostavili Ministarstvu nauke u okviru našeg predloga mera za suzbijanje plagijarizma (<https://bit.ly/2WNGKle>) četiri autora potiču sa FON-a. Ne iznenađuje stoga to što je jedva troje od 45 članova FON uredništava 2012. g. potpisalo peticiju (<https://bit.ly/2Ek84a1>) u kojoj je skoro 1000 članova srpske akademske zajednice zatražilo od nadležnog ministra da se stane na put pojavama poput lažnih doktorata i plagiranih radova. Tu peticiju je potpisalo svega 8 nastavnika FON-a.

Sve to dodatno nas uverava u ispravnost naše odluke da o časopisima FON-a zaključujemo na osnovu akademske klime u toj ustanovi, a vidimo da je ona obeležena nedopustivo visokom tolerancijom na neetičko ponašanje. Čini se da FON funkcioniše pre kao zatvoreni interesni ekosistem, nego kao članica jednog državnog univerziteta. Časopisi FON-a ne mogu biti drugo do deo takvog ekosistema.

Svesni smo toga da u formiranju takvog sistema (vrednosti) nisu učestvovali svi nastavnici FON-a. Poznato nam je da je predatorski časopis *Metalurgija Int.* razobličen upravo zahvaljujući radu pojedinih autora s FON-a. Međutim, dok javno ne istupe i pokažu da se aktivno suprotstavljaju većini, ti pojedinci će neizbežno poneti teret i žig kolektivne odgovornosti. Argument im može biti to da FON-u preti rizik od gubitka akreditacije za doktorske studije.

Što se CEON-a tiče, ova bizarna saga koju dugo pratimo kao slučaj Mali samo je jedan u nizu dokaza da naša akademska zajednica, zajedno s državom ili bez nje, mora da uspostavi novi normativni okvir za suzbijanje neetičkog ponašanja. Iz iskustva, ali i istraživanja (npr. <https://bit.ly/2LUjuHq> i <https://bit.ly/2HzizqC>), znamo da postojeći nije delotvoran. Godinama na to ukazujemo, bez pravog odziva. Zakoni se menjaju i kada drastični primeri pokažu da su postojeći manjkavi. Ovo je jedan takav, drastičan primer. Ako se propusti i ova prilika, slučaj Mali, kako god da se zatvori, ostaće zapamćen kao proizvod kaprica pojedinaca ili, još gore, kao puko sredstvo političke borbe.

CEON

Predsednik

dr Pero Šipka